

การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Development of a Program to Promote Agricultural Working Skills Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Grade 7 Students

เบญจมาศ แจ่มทุ่ง¹ และญาณภัทร สีหะมงคล²

Benchamat Chaemthung¹ and Yannapat Sihamongkhon²

(Received: March 19, 2019; Revised: August 16, 2019; Accepted: August 23, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาผลของโปรแกรม โดยเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงานเกษตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเข้าร่วมโปรแกรมกับเกณฑ์และเปรียบเทียบคุณลักษณะของความพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเข้าร่วมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster random sampling) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 10 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานเกษตร มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.49 - 0.99 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที กรณีกลุ่มเดียว (one sample t-test และการทดสอบที แบบกลุ่มไม่อิสระ (t-test dependent samples)

ผลการวิจัยพบว่า

โปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น ประกอบไปด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องทักษะการปฏิบัติงานเกษตร คุณลักษณะของความพอเพียง (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี)

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. student, Educational Research and Evaluation Program, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Asst. Prof, Department of Education Research and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University

Corresponding Author E-mail: dgm@hotmail.co.th

โดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเรื่องการวางแผน การใช้อุปกรณ์ และการลงมือปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดทักษะการปฏิบัติงานเกษตร และมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงร่างของโปรแกรมส่งเสริมการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนทักษะการปฏิบัติงานเกษตรหลังเข้าร่วมโปรแกรม (posttest) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะของความพอเพียงของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม (posttest) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

คำสำคัญ ทักษะการปฏิบัติงานเกษตร

Abstract

The purposes of this research were to develop a program for agricultural working skills promotion with the Philosophy of Sufficiency Economy, and to try out the program for agricultural working skills promotion with the Philosophy of Sufficiency Economy in order to study its results by comparing the grade 7 students' agricultural working skills with the preset criterion, and comparing the sufficiency characteristics before joining the program with the sufficiency characteristics after joining the program. The sample of this research consisted of 33 grade 7 students, obtained through cluster random sampling. The subjects took part in the activities for 10 times. The tools of this research comprised: 1) The program for agricultural working skills promotion with the Philosophy of Sufficiency Economy; 2) The evaluation form for agricultural working skills, having the item discrimination between 0.49 and 0.99 and the total reliability of 0.89. The statistics employed in the analysis of data comprised the mean, standard deviation, and t-test (one sample and dependent samples).

The results were as follows:

The program for agricultural working skills promotion with the Philosophy of Sufficiency Economy that had been developed comprised 10 activities which helped promote knowledge and understanding of agricultural working skills and the attributes of Sufficiency (modesty, rationality, good immunity). This program emphasized the student's training on planning, using the equipment, and hands-on experience in order to gain the agricultural working skills.

The program for agricultural working skills promotion with the Philosophy of Sufficiency Economy for grade 7 students had content validity and when it was evaluated by 5 experts it was found that the program was in the most appropriate level.

The students who took part in the program for agricultural working skills promotion with the Philosophy of Sufficiency Economy for grade 7 students had the posttest scores higher than the 80 percent preset score, with statistical significance at the .05 level.

The students who took part in the program for agricultural working skills promotion with the Philosophy of Sufficiency Economy for grade 7 students had the posttest scores of the 3 Sufficiency attributes which were modesty, rationality, and good immunity higher than before taking part in the program, with statistical significance at the .05 level.

Keyword: agricultural working skill

บทนำ

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยไม่มีข้อจำกัดมาขวางกั้น การเรียนรู้ของมนุษย์ได้การขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์เน้นการสร้างให้คนไทยสามารถคิดเองได้ยกระดับแรงงานให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะสูง การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน ทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมตั้งแต่รากฐานชีวิตและต่อเนื่องตลอดชีวิต (ประเสริฐ ชิตพงศ์, 2560) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจและพัฒนาการของผู้เรียนเน้นฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้แก้ปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ กระทรวงศึกษาธิการตระหนักและเห็นความสำคัญของทักษะในการทำงาน เพื่อเป็นพื้นฐานให้กับนักเรียนจึงได้กำหนดมาตรฐานให้กับนักเรียนในมาตรฐานที่ 6 เป็นมาตรฐานด้านทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ทำงานได้ตามลำดับขั้นตอน ผลงานมีประสิทธิภาพ ชยัน อดทน ละเอียดยรอบคอบทำงานอย่างมีความสุข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549)

การศึกษาวិชาเกษตรของประเทศไทยได้จัดในทุกระดับชั้น เริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษามัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา แต่ละระดับการศึกษามีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะและเจตคติในวิชาเกษตรกรรมอย่างถูกต้อง สามารถนำไปเป็นพื้นฐานในงานอาชีพของตน และเผยแพร่ความรู้ให้บุคคลอื่นได้จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าการศึกษาเกษตรในทุกระดับการศึกษา ล้วนมีความจำเป็น

(อดิพันธ์ เดชพงษ์, 2542) การจัดการศึกษาในทุกด้านจำเป็นต้องสนใจพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปใช้ในชีวิตอย่างมีความสุข และประกอบอาชีพอย่างสร้างสรรค์ ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้มนุษย์ทุกคนดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เนื่องจากความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเยาวชนต้องได้รับกระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ ทักษะในการดำรงชีวิต และพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและของสังคมรวมทั้งความจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของนักเรียน โดยเฉพาะทักษะชีวิต จากการศึกษาสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบัน พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาโรงเรียนคำชะอีวิทยาคาร สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 รอบสองปี 2550 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ และรอบสามปี 2555 ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุง คณะกรรมการประเมินได้เสนอแนะให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์เขียนโดยครูในแต่ละกลุ่มสาระควรสอนทักษะ-เทคนิคการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีความแตกต่างตามธรรมชาติของวิชานั้น ๆ และจากการประเมินความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติงาน และผลงานของนักเรียนในรายวิชาการปลูกพืชผักทั่วไป ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนคำชะอีวิทยาคาร พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุ พบว่าเกิดจากปัญหา นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใช้วัสดุและอุปกรณ์ การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรโดยไม่ดูแลรักษาทำให้อุปกรณ์เกิดความชำรุดและสูญหาย การใช้ไม่เห็นคุณค่าของสิ่งของ เช่น การใช้น้ำ ปุ๋ย และเมล็ดผักที่เกินความจำเป็น การวางแผนการทำงานที่ดี ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานและความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย (โรงเรียนคำชะอีวิทยาคาร, 2559)

ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่มีอาจปฏิเสธได้ถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาเกษตร เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะและเกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานเกษตรเกี่ยวกับการปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะในการทำงานพร้อมเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติงานเกษตร พบว่า ทักษะการปฏิบัติงานเกษตรเป็นการใช้อวัยวะเคลื่อนไหวของร่างกายด้วยความชำนาญในการปลูกพืช ที่สามารถกระทำได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการเกษตร คล่องแคล่วและรวดเร็ว ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) การวางแผนการปฏิบัติงาน คือ กำหนดเป้าหมายของงาน ระยะเวลาในดำเนินงาน กำลังคนที่ใช้ในการทำงานและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นต้น 2) การใช้วัสดุอุปกรณ์ คือการเลือกใช้ และบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ในงานตามหลักการและกระบวนการหรือตามลักษณะงาน เช่น การเลือกใช้จอบ ในการถางหญ้าและพรวนดินเพื่อเตรียมแปลงปลูกพืช และทำความสะอาด ซ่อมบำรุงให้อุปกรณ์พร้อมใช้งานอยู่เสมอ เป็นต้น 3) การลงมือปฏิบัติงาน คือการปฏิบัติงานพื้นฐานเกษตรเกี่ยวกับการปลูกพืชตามหลักและกระบวนการเกษตร ได้แก่ การเตรียมแปลง การปลูกผักสวนครัว การดูแลรักษาพืชผักสวนครัว และการเก็บเกี่ยว โดยปฏิบัติงานด้วยความขยัน รอบคอบและปลอดภัย

(มาลินี จุฑารพ, 2539) โดยการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดทักษะควรดำเนินการให้ครบ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นให้ความรู้ ในการฝึกทักษะเรื่องใดก็ตาม ผู้ฝึกจะต้องให้ความรู้ที่ฝึกนั้นมีขั้นตอนอย่างไร อาจใช้วิธีการบรรยาย สาธิต หรือให้ดู วิดีทัศน์ สไลด์ประกอบคำบรรยาย ขั้นที่ 2 ขั้นให้ลงมือปฏิบัติ ในการฝึกทักษะจะต้องให้ทั้งความรู้ และให้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความถูกต้อง และยืนยันว่าปฏิบัติได้จริง ขั้นที่ 3 ขั้นให้ทดสอบความถูกต้องรวดเร็ว ในการฝึกทักษะที่ดีจะต้องมีการทดสอบว่าทำได้ถูกต้อง รวดเร็วเพียงใด ผู้รับการฝึกทักษะมีความมั่นใจ และสามารถปฏิบัติทักษะดังกล่าวได้โดยอัตโนมัติหรือไม่เพียงใด ถ้ากระทำได้ครบทั้ง 3 ขั้นตอน ก็เป็นที่ยืนยันได้ว่าบุคคลเกิดทักษะขึ้นแล้ว

การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ (ถวัลย์ มาศจรัส, 2550) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เป็นวิถีชีวิตที่สามารถใช้ได้กับทุกคนทุกอาชีพ เพื่อให้ดำรงตนและปฏิบัติตนให้สมดุล ทั้งชีวิตส่วนตัว ครอบครัว การทำงาน ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม หลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เศรษฐกิจ แต่เป็นการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เช่น เป็นผู้บริหารที่พอเพียง การพูด การคิดต้องพอเพียง อย่าให้ความคิดกระจายซึ่งเราสามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงานได้ง่าย ๆ ดังนี้ ความพอประมาณ ได้แก่ เรียบง่าย ประหยัด การทำอะไรที่พอเหมาะพอควร สมดุลกับอัตภาพ ศักยภาพของตนและสภาวะแวดล้อม ตามความสามารถของแต่ละคนมีกำหนดการทำงานตามลำดับขั้นตอน และมีการปฏิบัติชัดเจน ความมีเหตุผล คือ การคิด ฟัง ปฏิบัติ การทำงานต้องใช้หลักความรู้ในการทำงาน วางแผนงานต้องระมัดระวัง ต้องใช้หลักวิชาการช่วยสนับสนุน และมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือ ต้องมีแผนกลยุทธ์ การทำงานต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องมองภาพรวม ทุกคนมีส่วนร่วม (ภุชณิศ นवलสกุล, 2559)

ดังนั้น นอกจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะแล้ว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานเกษตรของนักเรียนในครั้งนี้ด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวมาจะเห็นว่าทักษะการปฏิบัติงานเกษตรมีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานเกษตรเกี่ยวกับการปลูกพืชตามหลักกระบวนการ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะในการทำงานพร้อมเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ และความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของความพอเพียงอันจะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะกระบวนการในการทำงานและใช้ชีวิตได้อย่างพอเพียง ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาสร้างโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยในโปรแกรมการพัฒนาจะมีการบูรณาการแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อขับเคลื่อนให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ ปฏิบัติ และพัฒนาตนเอง จนเกิดทักษะการปฏิบัติงานเกษตร และคุณลักษณะของความพอเพียงสูงกว่าระดับที่เป็นอยู่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาผลของโปรแกรม โดย
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงานเกษตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเข้าร่วมโปรแกรม
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของความพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเข้าร่วมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 ห้อง จำนวนทั้งหมด 200 คน ของโรงเรียนคำชะอีวิทยาคาร อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำชะอีวิทยาคาร ห้อง 1/5 มีจำนวนทั้งหมด 33 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าอยู่ที่ 0.80 – 1.00 ซึ่งโปรแกรมมีทั้งหมด 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมที่ 2 เรื่องการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมที่ 3 เรื่องหลักการทรงงาน 23 ประการ กิจกรรมที่ 4 เรื่องพออยู่พอกิน กิจกรรมที่ 5 เรื่องเครื่องมือการเกษตร กิจกรรมที่ 6 เรื่องการปลูกผัก กิจกรรมที่ 7 เรื่องแปลงผักพอเพียง กิจกรรมที่ 8 เรื่องการดูแลผัก กิจกรรมที่ 9 เรื่องการเก็บเกี่ยวผลผลิต และกิจกรรมที่ 10 เรื่องรสชาติของความสำเร็จ โดยแต่ละกิจกรรมจะใช้เวลากิจกรรมละ 2 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประเมินผลการทดลอง ได้แก่ 1) แบบวัดคุณลักษณะของความพอเพียง เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ มีทั้งหมด 48 ข้อประกอบด้วยด้านความพอประมาณ 16 ข้อ ด้านความมีเหตุผล 15 ข้อ และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 17 ข้อ แบบวัดทุกชุดได้นำไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะมีค่าตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมืออยู่ที่ 0.32 - 0.91 และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัดคุณลักษณะของความพอเพียงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.93 2) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานเกษตรมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดรูบริก (scoring rubric) โดยมีผู้สังเกตเป็นผู้ประเมิน ระดับคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนชนิดคะแนน 5 ระดับ คือ

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	เฉลี่ย
	1	2	3	4	5		
5. การเรียงลำดับเนื้อหา กิจกรรมมีความเหมาะสม	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	25	5
6. ระยะเวลาในการฝึกมีความเหมาะสม	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	20	4
7. กิจกรรมแต่ละแผนมีความเหมาะสม	5.00	4.00	4.00	5.00	5.00	23	4.6
8. สื่อและอุปกรณ์ในการฝึกมีความเหมาะสม	5.00	4.00	4.00	5.00	5.00	23	4.6
9. การประเมินผลการฝึกมีความเหมาะสม	4.00	5.00	5.00	4.00	4.00	22	4.4
10. โปรแกรมสามารถนำไปใช้ได้จริง	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	25	5
ΣN	48	47	47	48	48	238	47.6
เฉลี่ย	4.8	4.7	4.7	4.8	4.8	23.8	4.76

จากตาราง 1 พบว่าโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงสร้างของโปรแกรมโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.76

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรที่ละองค์ประกอบ

2.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงานเกษตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเข้าร่วมโปรแกรมการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการทดสอบที่ กรณีกลุ่มเดียว ได้แก่ การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ ผลการตรวจสอบ ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการแจกแจงแบบปกติ (tests of normality) คะแนนทักษะการปฏิบัติงานเกษตรหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปร	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro – Wilk		
	statistic	df	Sig.	statistic	df	Sig.
กิจกรรมที่ 6 การปลูกผัก	.138	33	.112	.940	33	.069
กิจกรรมที่ 7 แปลงผักพอเพียง	.141	33	.092	.937	33	.056
กิจกรรมที่ 8 การดูแลผัก	.122	33	.200	.956	33	.194
กิจกรรมที่ 9 การเก็บเกี่ยวผลผลิต	.139	33	.105	.941	33	.071

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนทักษะการปฏิบัติงานเกษตรหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละองค์ประกอบมีค่า sig. มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ที่ .05 แสดงว่า คะแนนทักษะการปฏิบัติงานเกษตรหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (posttest) ของแต่ละองค์ประกอบมีการแจกแจงแบบปกติ จึงทำการทดสอบด้วยสถิติทดสอบที (t-test แบบ one sample) ผลการทดสอบดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงานเกษตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเกณฑ์ร้อยละ 80

คะแนนทักษะการปฏิบัติงานเกษตร	n =33 , เกณฑ์ร้อยละ 80			
	\bar{X}	S.D.	t	P-value
กิจกรรมที่ 6 การปลูกผัก	29.8788	1.55639	6.935	.000
กิจกรรมที่ 7 แปลงผักพอเพียง	30.6364	1.49621	10.122	.000
กิจกรรมที่ 8 การดูแลผัก	30.8182	1.62893	9.939	.000
กิจกรรมที่ 9 การเก็บเกี่ยวผลผลิต	31.3333	1.40683	13.611	.000
รวม	30.5758	1.55242	16.508682	.000

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนทักษะการปฏิบัติงานเกษตรหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนทักษะการปฏิบัติงานเกษตรหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Posttest) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 30.57 คิดเป็นร้อยละ 87.34

2.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของความพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเข้าร่วมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะของความพอเพียง ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

การประเมิน	\bar{X}	S.D.	df	t	P-value
ความพอประมาณ					
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	46.911	4.692	33	14.998	.000
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	40.058	4.007			
ความมีเหตุผล					
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	49.617	3.837	33	21.546	.000
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	41.294	3.680			
ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี					
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	47.382	5.710	33	9.794	.000
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	42.794	3.998			

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะของความพอเพียงของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม (posttest) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. โปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงสร้างโปรแกรม มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถูกสร้างและพัฒนาขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบวิธีการเหมาะสม โดยวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มากำหนดจุดประสงค์เนื้อหาสาระของแต่ละกิจกรรมโดยพิจารณาารูปแบบเนื้อหาที่สอดคล้องกับทักษะการปฏิบัติงานเกษตรโดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเรื่องการวางแผนการใช้อุปกรณ์ และการลงมือปฏิบัติงานจริง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสร้างโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดประสงค์ของกิจกรรมแต่ละครั้ง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือแล้วนำเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครบถ้วนครอบคลุมเนื้อหาารูปแบบและการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำโปรแกรมเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องของโปรแกรมและความเหมาะสมของโครงสร้างโปรแกรมว่าครอบคลุมเรื่องที่จะวัดหรือไม่ แล้วนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยตอบแบบประเมินความสอดคล้องของการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความเหมาะสมของโครงสร้าง แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอธิบายได้ด้วยแนวคิดของ McLaughlin and Eaves อ้างถึงใน (ศุภกร เกษกล้า, 2544) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการในการพัฒนาโปรแกรม สรุปคือ 1) การประเมินผลผู้เรียน 2) การตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์ในการเรียนการสอน 3) การวิเคราะห์งาน 4) การเลือกและการใช้กลยุทธ์ในการเรียนการสอนรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ 5) การประเมินผลโปรแกรม Johnson and Fox อ้างถึงใน (นฤมล มณีงาม, 2547) กล่าวถึงการสร้างโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ว่าต้องมีกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการวิเคราะห์ผู้เรียน เนื้อหาสาระ และบริบทของการเรียนรู้ ประเมินผล จอทยส์และเวล อ้างถึงใน (สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์, 2543) กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาโปรแกรมดังนี้ 1) โปรแกรมต้องมีทฤษฎีรองรับ 2) เมื่อพัฒนาโปรแกรมแล้วก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลายต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในสถานการณ์จริงและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข 3) การพัฒนาโปรแกรมอาจออกแบบให้ใช้ได้กว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง

4) การพัฒนาโปรแกรมจะมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือกรูปแบบไปใช้ ซึ่งโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้มีแนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดของเดวีส์มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมจึงส่งผลให้โปรแกรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชัยยศ เดชสุระ, 2558) ได้พัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม ไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต พบว่า ผลการวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบมีหลักคิดสำคัญ คือ การน้อมนำประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ดำเนินการจัดกิจกรรม และมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักไตรสิกขา 3 ขั้นตอนคือ ศีล สมาธิและปัญญา รวมทั้งโปรแกรมนี้ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) หลักคิดสำคัญ 3) วัตถุประสงค์ 4) โครงสร้างโปรแกรม 5) วิธีการฝึกอบรมและลักษณะกิจกรรม 6) ระยะเวลา 7) สถานที่ 8) การวัดและการประเมินผล และโปรแกรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยณัฐพล โยธา (2557) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมฝึกวินัยในตนเองด้วยทฤษฎีจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยในตนเองและเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยในตนเองและสอดคล้องกับการศึกษาของ (นัจรีภรณ์ สิมมารุณ, 2559) ได้พัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการความสามารถในการวิเคราะห์ และ จิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยบูรณาการการประเมินตามสภาพจริง : การวิจัยผสมวิธี

2. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนทักษะการปฏิบัติงานเกษตรหลังเข้าร่วมโปรแกรม (posttest) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยจากการตรวจสอบเอกสารและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานในกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกทักษะการปฏิบัติงานเกษตร นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมและร่วมกันวางแผน ลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนจะตั้งใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีของรางวัลให้กับผู้ที่ทำผลงานได้ดีที่สุด ทั้งนี้กิจกรรมของโปรแกรมนี้อาจประกอบไปด้วยเทคนิคหลายอย่าง เช่น กิจกรรมกลุ่ม เกม ในขณะที่นักเรียนกำลังทำกิจกรรมอยู่นั้น ผู้วิจัยก็ได้คอยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เราตั้งเป้าหมายไว้ นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาและกิจกรรมที่ผู้วิจัยวางแผนไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอำพร สะดวก (2559) พัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเกษตร เรื่อง การปลูกพืช วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานเกษตร) โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้เกษตรมีชีวิตเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนไพรบึงวิทยาคม ผลการศึกษาทักษะกระบวนการทำงานเกษตร พบว่า นักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามรูปแบบการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเกษตร โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้เกษตรมีชีวิตเป็นฐาน เรื่องการปลูกพืช วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานเกษตร) มีกระบวนการทำงานเกษตรอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย 24.48 และสอดคล้องกับสุจิตดา ขุนคา (2553) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี งานธุรกิจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 28 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นทางด้านการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้และด้านการดำเนินการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี พบว่า นักเรียนได้รับคะแนนหลังสูงกว่าก่อนเรียนในทุกแผนการเรียนรู้รวมถึงนักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานในภาพรวมระดับดีมาก

3. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะของความพอเพียงของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม (posttest) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย จากการตรวจสอบเอกสารและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมพบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกทักษะการปฏิบัติงานเกษตรโดยการบูรณาการเข้ากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมและร่วมกันวางแผน ลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนจะตั้งใจเป็นอย่างมากเนื่องจากมีของรางวัลให้กับผู้ที่ทำผลงานได้ดีที่สุด นักเรียนเกิดการเรียนรู้การใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างพอเพียง เกิดการวางแผนก่อนการปฏิบัติงาน ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรที่ใช้ เช่น น้ำ เมล็ดผัก เกิดทักษะจากการปฏิบัติงานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันสอดคล้องกับ อัญญรัตน์ นาเมือง (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความสามารถในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน แบบประเมินคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับดี และคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดาวัลย์ อุ่นกอง (2558) การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ โรงเรียนบ้านห้วยไร่ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ผลเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 7 กิจกรรม พบว่า หลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ที่จะนำโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้จะต้องศึกษารายละเอียดกิจกรรมต่าง ๆ จุดประสงค์ของการทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่ผู้วิจัยตั้งไว้ และต้องทำความเข้าใจกับผู้ร่วมกิจกรรมทุกฝ่ายเพื่อความราบรื่น และความสะดวกในการทำกิจกรรม

1.2 ในแต่ละกิจกรรม ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง หากได้รับประสบการณ์ตรงจากกิจกรรมก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดฝึกทักษะมากขึ้น

1.3 ในการจัดกิจกรรมควรเตรียมความพร้อมในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในทุกกิจกรรม

1.4 ในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการปลูกผักต้องคำนึงถึงสภาพอากาศ ฤดูกาลในระยะเวลาการศึกษาวิจัยซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนชนิดผักตามความเหมาะสมของพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หากเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น เช่น ทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้านการเลี้ยงสัตว์และการจัดการฟาร์ม

2.2 ใช้แนวคิดหรือทฤษฎีอื่น ๆ ในการพัฒนาโปรแกรมที่จะสามารถการฝึกทักษะของผู้เรียน เช่น รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์และรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: ครูสภา.

ชัยยศ เดชสุระ. (2558). การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะแก่นักศึกษาปริญญาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐพล โยธา. (2557). การพัฒนาโปรแกรมฝึกวินัยในตนเองด้วยทฤษฎีจริยธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ถวัลย์ มาตจรัส. (2550). ปทานุกรมหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (ฉบับสมบูรณ์ฉบับแรกของประเทศไทย). กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

จิตาวัลย์ อุ่นกอง. (2558). การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ โรงเรียนบ้านห้วยไร่ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

นฤมล มณีงาม. (2547). การพัฒนาโปรแกรมสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน ตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มาลินี จุฑารพ. (2539). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: อักษรภาพพิมพ์.

ศุภกร เกษเกล้า. (2544). การพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนการสอนแบบโครงงานผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์. (2543). การพัฒนาโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาลโดยใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นัจริภรณ์ สิมมารุณ. (2559). การพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการความสามารถในการวิเคราะห์ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยบูรณาการการประเมินตามสภาพจริง: การวิจัยผลานวิธี. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ภูษณิศ นวลสกุล. (2550). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์) หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ. 2535. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- โรงเรียนคำชะอีวิทยาการ. (2559). รายงานประจำปีของสถานศึกษา. มุกดาหาร
- สุจิตดา ขุนคา. (2553). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี งานธุรกิจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตาม เจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการบริหาร หลักสูตรและการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- อำพร สะดวก. (2559). รูปแบบการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเกษตร เรื่อง การปลูกพืช วิชาการงาน อาชีพและเทคโนโลยี (งานเกษตร) โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้เกษตรมีชีวิตเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไพรบึงวิทยาคม. ศรีสะเกษ
- อัญญรัตน์ นาเมือง. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์